

KWAadrant

25^e jaargang | Mei 2023

25 jaar KWA & KWAdrant

Enorm saneringsproject met verrassende vondsten

BNI
INTERNATIONAL

BNI in Huizen produceert al vele jaren wandbekleding en doet dit vanaf 1925 op dezelfde plek aan de Havenstraat. Het bedrijf optimaliseert de bedrijfsvoering en verkoopt daarbij een deel van het terrein. Daarom moet de historische bodemverontreiniging gesaneerd worden. Gert Veerman (technical director) en Sytze Marseille (CEO) schakelden KWA in voor deze uitdagende opdracht.

“Al jaren hebben wij contact met KWA over allerlei milieuaspecten”, starten Gert en Sytze hun verhaal, “daardoor kent KWA onze locatie vooral op het gebied van bodem heel goed. Het was dus niet meer dan logisch om contact op te nemen met KWA in de persoon van bodemadviseur Paul Ploumen. Hij heeft veel ervaring met het saneren van vervuilde grond, kent de lokale situatie en de lijnen met de provincie en gemeente. Daarom werd hij betrokken bij het project”.

“Tijdens de uitvoering kwamen er toch de nodige verrassingen naar voren.”

De nodige verrassingen

Het oudste deel van het terrein in Huizen wordt al sinds 1925 gebruikt als productie-locatie. Hierbij zijn er door de jaren heen bodemverontreinigingen ontstaan. Deze worden nu bij de verkoop allemaal gesaneerd, zodat toekomstige bedrijven hier geen hinder van hebben. Het gaat om in totaal 2,4 hectare waarbij minimaal de bovenste meter wordt opgeschoond. Een groot deel van de verontreinigingen was op voorhand in beeld gebracht door KWA. Tijdens de uitvoering kwamen er toch de nodige verrassingen naar voren. Zo kwamen we onder heel oude bedrijfsgebouwen

onverwacht dikke lagen kool- en sintelresten tegen die afgevoerd moesten worden. Ook kwamen er onverwacht oude kelders naar voren die nergens op tekening stonden. Daarnaast vonden we bij het graven ook diverse oude, onbekende leidingen, compleet met asbest. Die moesten uiteraard ook gesaneerd worden. Kortom, een flinke klus.

Geen hinder voor nieuwe eigenaar

De meerwaarde van de inzet van KWA is duidelijk: “Door de goede begeleiding in het veld en het nauwe contact met de provincie, de toezichthouder op de uitvoering van de sanering, kon er snel geschakeld worden bij onverwachte situaties. Hierbij werd het doel van de sanering niet uit het oog verloren, dat was namelijk het geheel wegnemen van de verontreinigingen, zodat toekomstige bedrijven er geen hinder van hebben. We hebben hiervoor ruim gesaneerd, en op grote delen meer verontreinigde grond ontgraven dan strikt genomen volgens het plan nodig was. Dit alles om er zeker van te zijn dat we als BNI een locatie verkopen waar de nieuwe eigenaren geen hinder van de bodemverontreinigingen hebben”.

1.000 vrachtwagens grond afvoeren

Samengevat: in circa een half jaar tijd is de volledige bovenste laag van het bedrijfsterrein in 240 vakken van 100 m² onderzocht.

Als de grond niet voldeed aan klasse ‘Industrie’ is sanering gedaan. Hierbij heeft een grote hoeveelheid grond-verzet plaatsgevonden. In totaal is ruim 23.500 m³ grond ontgraven en verwerkt. Van deze grond is ruim 18.500 m³ afgevoerd (dat zijn bijna 1.000 vrachtwagens vol!) naar een verwerker en de overige 5.000 m³ is na het uitzeven teruggeplaatst. Ook zijn op plaatsen diepe ontgravingen tot wel 4 meter diepte uitgevoerd. Vanwege de afspraken voor het tijdstip van de verkoop van het terrein hebben de werkzaamheden vooral aan het einde onder tijdsdruk gestaan. “Op het laatst waren er wel zeven kranen tegelijkertijd aan het graven. We hebben met een gezamenlijke inspanning de planning gehaald. We kijken tevreden terug op een intensief maar mooi project”, besluiten Gert en Sytze.

Adviseur

André Lokhorst

033 422 13 23
al@kwa.nl

Adviseur

Paul Ploumen

033 422 13 20
ppl@kwa.nl

25 jaar KWA

In juni vieren we dat KWA Bedrijfsadviseurs 25 jaar geleden is ontstaan uit de Vereniging Krachtwerktuigen. We kijken terug op 25 geweldige jaren met iedereen die bij ons heeft gewerkt én er nu werkt. En we kijken 25 jaar vooruit! Richting 2050 waarin arbo, milieu en energie belangrijk blijven voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering. U vindt een selectie van onze projecten in deze KWAdrant.

Veiligheid

“Veiligheid bij de WUR heeft continu de aandacht”
Lees verder op pagina 2

Energie

Strategisch energieplan voor Nouryon Deventer
Lees verder op pagina 4

Compliance

Makeonline
Lees verder op pagina 5

WORD EIGENAAR VAN JOUW TOEKOMST

WERKEN BIJKWA .NL

Werkenbijkwa live
Lees verder op pagina 8

De Verkenning over duurzaamheidsthema's bij Arkema

In december toog KWA met ons Verkenningbord van 1,5 meter doorsnede naar Arkema in Roosendaal voor een interactieve sessie over duurzaamheidsthema's. Arkema doet al veel op het gebied van duurzaamheid. Het doel van de Verkenningssessie was inzicht krijgen in waar nog kansen liggen om duurzaamheid verder op te pakken en waar bedreigingen liggen die nog niet onderkend zijn.

Arkema heeft 9 vestigingen in de Benelux met heel diverse activiteiten, daarom werd een pilot-sessie gedaan voor 1 vestiging: Bostik in Roosendaal. Op deze fabriek worden adhesives geproduceerd. De locatiemanagers van alle fabrieken waren aanwezig, zodat ze de toegevoegde waarde van De Verkenning konden ervaren voor hun eigen vestiging.

Beter inzicht in kansen en bedreigingen

De Verkenning levert de volgende resultaten voor Arkema en Bostik Roosendaal:

- Beter inzicht in de verschillende duurzaamheidsthema's voor de vestiging zelf: naast de corporate strategie wordt er nu ook een strategie op fabrieksniveau opgesteld. Daarnaast wordt er meer aandacht besteed aan samenwerking tussen Bostik en Arkema op dit gebied.

- Inzicht in belang van stakeholder-eisen op gebied van duurzaamheid om voorbereid te zijn op de komende eisen.
- Besef dat er meer aandacht nodig is voor bewustwording onder de medewerkers. Er is besloten ambassadeurs aan te wijzen om duurzaam gedrag te stimuleren.
- EPD (Environmental Product Declaration) van producten wordt belangrijker voor de producten van Bostik Roosendaal. LCA's opgesteld door corporate worden doorvertaald naar lokale producten.

Door het uitvoeren van De Verkenning is goed inzicht verkregen waar Bostik Roosendaal staat ten aanzien van de verschillende thema's op duurzaamheidsgebied en waar Bostik Roosendaal de komende jaren aan kan werken om het

bedrijf verder te verduurzamen en om in compliance te blijven.

Enthousiaste reacties deelnemers

Enkele reacties na de sessie:

- Een echte eye-opener
- Goed om deze discussies te hebben gehad
- Fijn dat ik er ook bij mocht zijn, ik word normaal niet bij dit onderwerp betrokken (ICT)
- Heeft veel inzichten gegeven
- Nuttig, doeltreffend, to the point
- Sustainability is een slogan, er zit zoveel meer achter, verruiming om over het hele facet na te denken
- Goede methodologie

Slinger aan verdere verduurzaming

Maarten Dankloff HSE Manager Benelux: "Deze sessie krijgt zeker vervolg op de vestiging in Roosendaal. We hebben goed inzicht gekregen in welke thema's we nu en in de toekomst willen en moeten oppakken. Ook wordt er gekeken voor welke verdere vestigingen De Verkenning als instrument ingezet gaat worden."

Adviseur

Imke Houben

033 422 13 12
ih@kwa.nl

Adviseur

Gerard Oude Wesselink

033 422 13 43
gow@kwa.nl

Ondersteuning KWA bij verbouw en nieuwbouw "Veiligheid bij de WUR heeft continu de aandacht"

"Veiligheid voorop voor studenten en medewerkers", zegt Eric Steinebach, Hoofd Bouw- en huisvestingsmanagement bij de WUR (Wageningen University & Research). Hij wordt daarbij sinds 2020 ondersteund door Erik Krops, senior adviseur bij KWA. Erik ondersteunt vooral de verbouw- en bouwprojecten in de rol van integraal veiligheidsmanager.

Foto: WUR

Na realisatie van het nieuwe onderwijsgebouw AURORA is samen opgetrokken met de preventiemedewerker Bobby de Vos bij het opstellen van de RI&E van het onderwijsgebouw. We gaan met Eric en Bobby in gesprek over de meerwaarde van KWA voor de WUR.

Eric: "Wij zijn als afdeling verantwoordelijk voor het onderhouden, bouwen, verbouwen en verduurzamen van alle WUR-gebouwen. De WUR is op zich geen grote universiteit, maar heeft zo'n 650.000 vierkante meter in beheer. Dat is meer dan bijvoorbeeld de universiteit van Delft of Eindhoven. Dat komt, omdat wij een groot stuk research hebben met veel laboratoria. En daar heb je meteen veiligheid-issues te pakken die

zowel aandacht behoeven tijdens ontwerp- bouw- en exploitatiefase. Het moet echt 100 procent op orde zijn."

Continu in beweging

"Wat betreft verbouwen en bouwen is het bij ons continu in beweging", meldt Eric.

"We willen de wetenschappers optimale onderzoeksruiimte geven. Dat leidt ertoe dat wij per jaar zo'n 50 miljoen besteden aan bouw, verbouw, onderhoud en verduurzaming. De ondersteuning rondom veiligheid van KWA roepen we in bij ontwerpplannen en uitvoeringsplannen in relatie tot het Arbobesluit, maar ook oom het veiligheidsbewustzijn van zowel onze eigen mensen als gecontracteerde partijen op een hoger niveau te krijgen."

De afdeling Bouw en huisvesting omvat zo'n 15 projectmanagers, 8 gebouwbeheerders, contractmanagement en asset management. Die hebben vragen. Een praktisch voorbeeld van zo'n vraag: mag je hijsen over een gebouw heen waarin mensen werken? Die vraag werd bij Erik neergelegd en we kregen direct de volgende dag antwoord: nee tenzij. Het tenzij werd uitgelegd. Heel prettig om door een deskundige snel en beargumenteerd antwoord op je vragen te krijgen", zegt Eric.

Rondgang met de preventiemedewerker

Bobby de Vos is preventiemedewerker bij het Facilitair Bedrijf van de WUR. Ook zij heeft regelmatig met Erik Krops te maken. Hoe pakt zij een RI&E praktisch aan?

"Altijd met zijn tweeën een rondgang maken, want dan zie je meer. We nemen vragenlijsten door, doen interviews met managers. Al deze uitgangspunten zijn belangrijk als input voor het opstellen van een actuele RI&E inclusief plan van aanpak waarin de aanbevelingen zijn opgenomen. Bevindingen tijdens de rondgang, zoals een los snoer of een te hoge opstap, bespreken we met elkaar en komen dan ook snel met een oplossing. In het laatste geval een extra trapje bijvoorbeeld. Erik is ervaren, daar steek ik veel van op en die kennis zet ik weer in."

Een ander aandachtspunt van Bobby is de bhv, bedrijfshulpverlening: "We nemen procedures door en checken het calamiteitenplan van de diverse gebouwen WUR. Fijn om die kennis en ervaring in te kunnen zetten."

Adviseur

Erik Krops

033 422 13 80
egk@kwa.nl

Blootstellingsonderzoeken gevaarlijke stoffen

Gevaarlijke stoffen... ze komen overal voor. Bijvoorbeeld als ingrediënt bij productieprocessen, als middel voor schoonmaken en onderhouden van arbeidsmiddelen, of ze ontstaan als gevolg van een reactie - zoals rookvorming bij lassen. Hoe kunt u verantwoord omgaan met gevaarlijke stoffen? Wanneer is de blootstelling voldoende beheerst? Wat voor maatregelen zijn mogelijk om de gezondheid van uw werknemers te waarborgen? Onze KWA collega en Integrale Veiligheidskundige Richard Garcia legt het u uit.

"Ik ondersteun opdrachtgevers uit diverse industriële branches zoals de voedingsmiddelenindustrie, (petro)chemie en industriële productie bij het invulling geven aan het zogenoemde vierstappenplan. Het vat de Nederlandse wet- en regelgeving samen in de stappen: Inventariseren, Beoordelen, Maatregelen en Borging. Hierbij heeft het mijn voorkeur om in samenwerking het traject op te pakken, zodat de klant niet alleen een adviesrapport ontvangt, maar ook goed een beeld kan vormen van hoe het advies tot stand is gekomen.

Een verrassend proces

In de inventarisatiefase staat het in kaart brengen van welke gevaarlijke stoffen aanwezig zijn centraal. Dit blijkt een verrassend proces: vaak zijn er meer gevaarlijke stoffen aanwezig dan eerder werd gedacht.

Veel klanten hebben hier al grip op, maar waar nodig kan ik de klant hierbij helpen tijdens een bedrijfsbezoek. De inventarisatie resulteert in een zorgvuldig samengestelde lijst van gevaarlijke stoffen. Door fysiek aanwezig te zijn op de werkvloer krijg ik een goed beeld van de werkomstandigheden. Dit is belangrijke input voor het beoordelen van de daadwerkelijke blootstelling. Bepaling van blootstelling gaat vervolgens met schattingsmodellen of metingen.

Werknemer draagt apparatuur

De verzamelde gegevens uit de inventarisatie worden ingevoerd in een model dat vervolgens berekent hoe hoog de blootstelling is. Dit vergelijken wij met de grenswaarden: het is belangrijk dat de blootstelling onder de grenswaarden blijft. Soms is de blootstelling zodanig complex

dat een model niet geschikt is. In die gevallen kan ik de blootstelling vaak bepalen met behulp van metingen. Ik laat dan een werknemer gedurende zijn werkdag een klein pompje bij zich dragen. De pomp zuigt lucht aan door een filter en bemonstert zo de lucht in de ademzone. Het is hierbij belangrijk om de handelingen van de werknemer te observeren en om met medewerkers in gesprek te gaan. Dit levert waardevolle input voor eventueel te nemen maatregelen.

Aan het einde van het traject deel ik met plezier mijn ervaringen en geef ik advies over hoe de arbeidsomstandigheden verbeterd kunnen worden. Het dusdanig beheersen van de blootstelling dat deze onder de maximaal toegestane grenswaarden begeeft, is hierbij het uitgangspunt. Ik geef ook graag advies over hoe de arbeidsomstandigheden verder geoptimaliseerd kunnen worden. Soms word ik ook ingeschakeld om voorlichting te geven. Dit vind ik leuk en belangrijk: hoe meer mensen kennis hebben van blootstellingsrisico's van gevaarlijke stoffen, hoe veiliger de werkplek immers wordt."

Adviseur

Richard Garcia

033 422 13 63
rga@kwa.nl

De Omgevingswet gaat eindelijk definitief door

Eindeloos uitstel? Nu niet meer, u heeft het vast al gehoord: de Omgevingswet gaat definitief door per 1 januari 2024. Op 14 maart dit jaar stemde de Eerste Kamer over de definitieve inwerkingtreding. Wij praten u bij in dit artikel.

Uw bedrijf moet nu dus echt aan de slag met de Omgevingswet. KWA helpt u met een helder zes-stappenplan. Samen lopen we stap voor stap dit plan door. Van de inventarisatie van de milieubelastende activiteiten en de vergunningplicht, de impact van lokale wetgeving tot het aantoonbaar borgen van de Omgevingswet en onderliggende regelgeving in ons online platform **Makeonline**.

De belangrijkste verandering ten opzichte van de huidige wetgeving is dat er niet meer naar uw bedrijf (inrichting) in zijn geheel

wordt gekeken maar naar de verschillende milieubelastende activiteiten die er plaatsvinden. KWA helpt u met het inzichtelijk maken aan welke (Omgevings)wetgeving u voor die specifieke activiteiten moet voldoen. Ons platform **Makeonline** helpt u met het ontsluiten van de informatie. Met **Makeonline** borgt u aantoonbaar uw acties en laat u zien dat u aan de wet- en regelgeving voldoet.

KWA verzorgt regelmatig webinars en cursussen over de nieuwe Omgevingswet. U vindt hier meer over op onze website.

Adviseur

Hannah Meijer

033 422 13 89
ham@kwa.nl

Adviseur

Mieke Lucas

033 422 13 85
ml@kwa.nl

KWA toen, nu en in de toekomst

In juni 2023 vieren we dat we KWA 25 jaar geleden als zelfstandig adviesbureau hebben voortgezet uit de vereniging Krachtwerktuigen (de oplettende lezer zal zich mogelijk nog herinneren dat we in 2015 het 100-jarig bestaan hiervan uitgebreid gevierd hebben). Dat doen we natuurlijk samen met al onze oud-collega's, waarmee we in die afgelopen jaren altijd prettig hebben samengewerkt voor onze klanten. We zijn tijdens de voorbereiding in gesprek gegaan met de huidige en vroegere directeuren van KWA. Uit die gesprekken komt als rode draad naar voren dat KWA door de jaren heen zichzelf is gebleven: transparant, servicegericht en praktisch met een geheel eigen cultuur en sfeer. Deze zit niet in woorden, gebruiken, website of rapporten, maar in de grondhouding (het DNA) van de medewerkers. Deze grondhouding moet goed zijn om succesvol te zijn.

Aan deze transparantie dachten wij als we kijken wat de maatschappij momenteel vraagt van de politiek en de Nederlandse bedrijven: consistent beleid, transparantie, verantwoording en terugkoppeling. Dit zien we terug in de toenemende regels en verplichtingen in de vorm van de energiebesparingsplicht, de nieuwe Omgevingswet en de Europese CSRD-richtlijn. Maar ook in zaken als uitbreiding van de openbaarheid van besluitvorming (de nieuwe Wet Open Overheid).

Voor bedrijven is de tijd van afwachten en rustig blijven zitten wel voorbij. De huidige tijd vraagt om eigen regie en om eigen plannen: gaan staan voor uzelf, keuzes maken over uw impact en dat transparant uitdragen naar de omgeving. Dit vergt moed en durf om langetermijnbeslissingen uit te werken en uit te voeren. Maar als u daarin transparant bent, heeft u volgens ons de toekomst als bedrijf. Pak de handschoen dus op en maak tijdig toekomstbestendig plannen en houd daaraan vast. Wij doen het al 25 jaar en helpen u graag daarbij!

Directie KWA Bedrijfsadviseurs

André Lokhorst
033 422 13 23, al@kwa.nl

Bas Oldenhof
033 422 13 41, bo@kwa.nl

Strategisch energieplan voor Nouryon Deventer

Chemiebedrijf Nouryon - voormalig AkzoNobel - in Deventer is een bijzondere locatie binnen het concern, zeggen Hein Menting en Ans van de Bovenkamp. Zij zijn respectievelijk Energiecoördinator en Locatiemanager en schakelden KWA-adviseurs Berry de Jong en Wobbe van den Kieboom in voor een strategisch langetermijnplan om energie te besparen en de CO₂-uitstoot te verminderen.

“Wij zijn een complexe locatie binnen het concern, omdat wij hier in Deventer een deel van de research-activiteiten van Nouryon huisvesten”, leggen Hein en Ans uit. “Bij ons werken zo’n 300 mensen en er worden bij onderzoeken zo’n 300 zuurkasten gebruikt. Er is veel energie nodig om de zuurkasten veilig en volgens de normen te kunnen ventileren. Daarom zochten we een partner die samen met ons een CO₂-reductieplan kon maken, met kennis van alle wet- en regelgeving die bedrijven nodig hebben. Met het oog op 2030 en 2050 wanneer die CO₂-uitstoot tot nul moet zijn gedaald. We kwamen bij KWA uit als dé partij.”

Alle aandacht voor ventilatie

Aan de buitenkant ziet locatie Deventer er vrij standaard uit, zegt het duo. Er staan twaalf gebouwen. “Met van binnen circa 300 zuurkasten, in kleinere en grotere opstellingen. De medewerkers moeten veilig kunnen werken en alle aandacht gaat naar de ventilatie. Het is wezenlijk anders dan in een kantoorgebouw. Misschien heb je wel tien maal zoveel energie nodig als een standaard kantoorgebouw om het veilig te houden. Daar komt nog bij dat de zuurkasten gemiddeld dertig jaar oud zijn en dertig jaar geleden keken we echt anders tegen energieverbruik aan. De nieuwere zuurkasten verbruiken significant minder energie. Ook de luchtbehandelingskasten zijn gemiddeld dertig jaar oud. Kortom, tijd voor actie en daarom schakelden we KWA in.”

Berry de Jong en Wobbe van den Kieboom, senior adviseurs bij KWA op energiegebied, pakten de vraag op. “Ze hebben eerst een grondige analyse gedaan van ons energieverbruik. Bijvoorbeeld: welk deel van de energie gaat naar de luchtbehandeling en welk deel naar de koeling. Ook werd het lichtplan geanalyseerd en er werd naar ons meerjarenonderhoudsplan gekeken. We merkten dat er veel kennis is bij KWA over de verplichte wettelijke maatregelen, of maatregelen die in de toekomst verplicht worden. Tussendoor werd steeds door Berry en Wobbe gerapporteerd. De stakeholders werden helemaal meegenomen in het proces. Dat verliep perfect”, concluderen Hein en Ans.

Drie scenario's gepresenteerd

Uiteindelijk zijn er drie opeenvolgende scenario's gepresenteerd aan Nouryon: op 1 het minimaal wettelijk noodzakelijke aan maatregelen, op 2 met gebruik van warmtepompen en op 3 alles op alles zetten om in 2050 naar nul CO₂-uitstoot te komen. Aan het concern de taak om zo ver te komen en aan Hein en Ans om de medewerkers op locatie Deventer daarin te begeleiden.

Hein en Ans: “We hebben al wat kleinere dingen in gang gezet. Denk aan relatief eenvoudige zaken als ramen dichtdoen, lampen uit als je er niet bent of de zuurkast afsluiten als deze niet in gebruik is. Klinkt logisch, maar ingesleten gewoontes zijn soms lastig te veranderen. We werken eraan. Via interne nieuwskanalen willen we de medewerkers bewust maken en meekrijgen. Daarnaast zijn veel grotere investeringen nodig, zoals bij verouderde installaties op natuurlijke vervangingsmomenten. Daarvoor pleiten we nu bij het hogere management. Nouryon heeft een Global Energyteam. KWA heeft aan dit team het plan gepresenteerd met als doel een breder draagvlak te creëren. Zo hopen we een ‘go’ te krijgen op de momenten dat het ertoe doet. Daarnaast is er het compliance-deel, wat er écht moet. We blijven het concern vertellen wat nodig is, wat moet om duurzaam te blijven ondernemen. Die extra investeringen rondom energie en CO₂-uitstoot zijn gewoon nodig voor de verduurzamingsslag binnen Nouryon”, besluiten zij hun verhaal.

Adviseur

Berry de Jong

033 422 13 44
bj@kwa.nl

Adviseur

Wobbe van den Kieboom

033 422 13 42
wki@kwa.nl

Makeonline helpt bij RI&E van Van Ballegooijen

Van Ballegooijen is de moedermaatschappij van VIVBuisman en Van der Pol, respectievelijk producenten van boterproducten en boterdeeg. Het bedrijf voert regelmatig een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uit om potentiële risico's en lacunes op de werkvloer te identificeren. De uitdaging is om hun RI&E actueel en georganiseerd te houden. "Makeonline blijkt daar de beste oplossing voor te zijn", zegt HSE-officer Bas Geurts.

Als HSE-officer bij Van Ballegooijen kreeg Bas de taak aan de slag te gaan met de RI&E: "Best een uitdaging, omdat er veel acties bij kwamen kijken. We gingen op zoek naar iets gebruiksvriendelijks en we kwamen op **Makeonline** uit. Dat bevalt heel goed. We gebruiken **Makeonline** vooral voor het bijhouden van de voortgang van de acties die uit de RI&E naar voren kwamen. We rangschikken de taken op prioriteit en bij elke taak zie je een korte samenvatting en kun je bewijsstukken toevoegen. Zo vink je je taken af."

"Ook kan ik nu makkelijk de voortgang laten zien aan de productieleiding, arbocommissie en directie. We laten zien wat er gebeurd is en wat we eraan doen. Een concreet voorbeeld: de procedure ongevallenmelding is aangescherpt. We kregen meer inzicht in gevaarlijke situaties, waar nét geen ongevallen plaatsvonden. Er ligt nu meer focus op, daardoor krijg je meer meldingen. En dat is juist positief", benadrukt hij.

Hoe blijft Van Ballegooijen actueel?

"De taken in **Makeonline** vanuit de RI&E zijn gekoppeld aan een bepaald risico. Als een bepaalde taak is uitgevoerd kan deze opnieuw worden ingeschaald naar een (lager) risico. Bijvoorbeeld: een opmerking over een te kleine werkplek, deze gaf problemen met de ergonomie. We hebben aanpassingen gedaan, waardoor de risicoscore is verlaagd. Zo houden we alle risico's keurig bij in **Makeonline**. En dat houdt de RI&E weer actueel. Geen verplichting of iets wat in de lade ligt, maar een levend

document wat we het hele jaar door gebruiken", besluit Bas.

Meer weten over **Makeonline** of een demo zien? Neem dan contact op.

Adviseur
Jesper Schaap

033 422 13 51
jsc@kwa.nl

Wienerberger kiest voor **Makeonline Compliance** zonder **Excelcircus**

Met behulp van heel veel excelsheets wist Wienerberger in compliance te blijven. Tot de omschakeling werd gemaakt naar **Makeonline**. Dit betekende het einde van het 'Excelcircus'. Een flinke klus, maar met ook een flink resultaat, legt Eelco Koning uit.

Eelco Koning Wienerberger

Wienerberger is een producent van bouwmaterialen van dak tot aan bestrating. In Nederland produceren zij deze materialen op 17 vestigingen. De productie vindt plaats in een veelal gevoelige omgeving en daar horen veel en soms complexe regels bij. Eelco Koning gaat over Milieu, Ruimtelijke Ordening en Ecologie bij Wienerberger en legt uit waarom zij voor **Makeonline** hebben gekozen om in compliance te blijven en hoe dat proces is gegaan.

"In compliance zijn was in onze organisatie een echt 'excel-feestje' en verdiende een

grondige update. We hebben de diverse pakketten op de markt vergeleken en kwamen uit bij **Makeonline**. Waarom? Omdat **Makeonline** je bijna volledige regie geeft over de inrichting van het pakket. Dat gaf voor ons de doorslag."

Een echte uitdaging

Met 17 vestigingen was de omslag geen sinecure, zegt hij: "Een echte uitdaging. Vooral lastig, omdat elke vestiging zijn eigen manier van werken heeft. Met **Makeonline** kunnen we de verschillen zoveel mogelijk elimineren en gelijk benaderen. En: het

beheer van de vestigingen is niet alleen lastig vanwege de verschillen tussen de vestigingen, maar ook vanwege de koppeling met de wetgeving. Verschillende wetgeving geldt voor verschillende vestigingen."

Makeonline bood een oplossing: "Mede dankzij onze input werd recent de mogelijkheid toegevoegd tot bulk wijzigen. Hierdoor is het nu mogelijk om taken voor alle vestigingen in één keer aan te passen. Dat is juist een van de sterke punten van **Makeonline**: er gebeurt wat met je feedback en gebruikers hebben invloed op het systeem."

Tot slot: "Bij de omschakeling bleek dat er toch meer wetgeving geldt voor ons dan gedacht. Dit betekent dat het belangrijk is om zorgvuldig langs alle verplichtingen te lopen", besluit Eelco.

Adviseur
Steven van Tilborg

033 422 13 82
svt@kwa.nl

KWA verrijkt 'Makeonline' met kennis uit ISSO Open

Wie op zoek is naar informatie of een interpretatie van wet- en regelgeving, heeft aan het platform 'Makeonline' van KWA Bedrijfsadviseurs een interessante informatiebron. Zij hebben deze online omgeving opgezet om bedrijven te helpen 'in compliance' te zijn of te worden met de regels die voor hun bedrijfsvoering essentieel zijn. "In veel gevallen gaat het dan ook om wetgeving ten aanzien van processen, gebouwen of installaties. Door de kennis uit ISSO Open aan te bieden, helpen we bedrijven met hele praktische en gedetailleerde content", vertelt Jan-Carel Nieuwland van KWA Bedrijfsadviseurs.

Om haar klanten nog beter te kunnen helpen, exploiteert KWA Bedrijfsadviseurs het online platform **Makeonline**. Daarmee voorziet zij bedrijven en instellingen van alle benodigde juridische informatie over wetten en regels over arbo, milieu, energie, duurzaamheid en kwaliteitsmanagementsystemen, waaraan organisaties moeten voldoen. "Een belangrijk onderdeel binnen **Makeonline** is de Omgevingswet, maar er zijn meer regels en wetten. Zo bieden wij ook veel informatie over het Activiteitenbesluit. Tegelijk merkten we ook dat sommige van onze klanten kennis zoeken die weer een niveau dieper ligt. Die informatie, bijvoorbeeld over specifieke regels en voorschriften als het

gaat over het beheer of onderhoud van gebouwen en installaties, is te vinden in ISSO Open. Vandaar dat we samen met ISSO hebben gekeken hoe we hun kennis binnen **Makeonline** kunnen ontsluiten", zegt Jan-Carel.

Goed doorzoekbaar maken

"In de afgelopen periode hebben we via een pilot gekeken of de informatie, zoals ISSO die in hun omgeving heeft staan, te koppelen is aan onze omgeving. De content moet natuurlijk passen bij de wijze waarop wij de informatie presenteren. Technisch blijkt dat zeker mogelijk. Wel heeft ISSO, mede door de wijze hoe wij de informatie presenteren,

nog een slag gemaakt door de informatie verder te structureren", vertelt hij. "Voor ons is dat prettig, de informatie is daardoor beter doorzoekbaar, maar ook voor ISSO zelf is dit een zinvolle en toekomstgerichte exercitie. Met deze slag kunnen wij straks alle relevante kennis en content uit ISSO Open op een zeer complementaire en overzichtelijke wijze aanbieden." Nu de pilot is geslaagd, breekt de fase aan waarin KWA en ISSO de samenwerking operationeel maken. "We zijn al binnen onze klantenkring aan het zaaien, en ik verwacht dat er voldoende animo is om de specifieke kennis uit ISSO Open via **Makeonline** af te nemen."

Modulair abonnement

Volgens Nieuwland zijn er enkele honderden bedrijven en branches die van de kennis op **Makeonline** gebruikmaken. Het is een modulair abonnement. De klanten kunnen uitsluitend toegang tot de informatie kopen, maar ze kunnen ook aanvullende software-functionaliteiten afnemen voor bijvoorbeeld het beheer van meerdere vestigingen, de RI&E of het registreren van ongevallen. Ook sjabloontaken zijn een onderdeel van het pakket. "Met die taken krijgen de afnemers een soort sjablonen waarmee ze in de uitvoering van hun compliance-activiteiten heel concreet en snel aan het werk kunnen. Met de informatie van ISSO voegen we daar nu taken of sjablonen aan toe voor specifieke wetgeving. Denk bijvoorbeeld aan de wetgeving rondom koudemiddelen of specifieke beheertaken voor installaties."

Evaluatie van de samenwerking

"We zullen in **Makeonline** zichtbaar maken welke informatie van ISSO Open afkomstig is", zegt Jan-Carel. "Hoewel we al direct bij de start interesse hebben voor deze specifieke content, vragen we nog nadrukkelijker bij onze klanten na aan welke kennis zij behoefte hebben. Bovendien maakt ook een evaluatie onderdeel uit van onze samenwerking met ISSO. Wij denken dat we in een dergelijk proces onze gezamenlijke dienstverlening steeds verder verbeteren."

Adviseur

Jan-Carel Nieuwland

033 422 13 92
jcn@kwa.nl

Bronvermelding: artikel van ISSO, KWA en ISSO zijn samenwerkingspartners.

Lozingseisen en heffingen afvalwater 'op de schop'

Er zijn veranderingen op komst rondom de kosten en voorschriften voor het lozen van afvalwater op oppervlaktewater en het riool. Een voorstel van de Unie van Waterschappen heeft geleid tot publicatie van een ontwerpregeling voor wijziging van onder andere de Waterschapswet en de Waterwet.

Rijkswaterstaat werkt momenteel aan een voorstel tot aanpassing van de lozingseisen in vergunningen vanaf 2025. Het gaat bij beide om het vervangen van de analyseparameters chemisch zuurstofverbruik (CZV) en Kjeldahl-stikstof (Kj-N) door totaal organisch koolstof (TOC) en totaal stikstof (tot-N).

Waarom zijn aanpassingen van de parameters nodig? De voornaamste reden is dat de analysemethoden van de nieuwe methoden

minder milieubezwaarlijk zijn. Voor de aanpassing van het CZV naar TOC wordt uitgegaan van een omrekening $TOC = CZV/3$. Voor tot-N geldt dat dit wordt gecorrigeerd voor nitraat en nitriet waarmee de uitkomst vergelijkbaar zou zijn met de huidige Kj-N.

Zelf alvast starten met onderzoek

De aanpassingen van de (belasting) wetgeving en vergunningen worden op zijn vroegst vanaf 2024 verwacht, maar

we adviseren bedrijven om alvast zelf te starten met een vergelijkend onderzoek tussen de analysemethoden om inzicht te krijgen of de wijzigingen niet leiden tot (onnodige) stijging in zuiverings- of verontreinigingsheffing en/of niet-werkbare lozingseisen. U kunt altijd contact opnemen met ons voor ondersteuning bij het verkrijgen van inzicht of onderzoek naar mogelijkheden tot reductie van kosten of beperken van knelpunten in uw lozingsvergunning.

Adviseur

Klaas de Jong

033 422 13 62
kdj@kwa.nl

Ontwikkelingen wetgeving richting Net Zero Industrie

2050 is overmorgen: Kies uw Koers. Met deze visie blijven we bedrijven ondersteunen om hun processen verder te verduurzamen. CO₂-emissiereductie is allang niet meer het enige onderwerp. Met een schuin oog kijkend naar de Europese Green Deal weten we dat het streven naar een Net Zero industrie (= netto nul uitstoot), slaat op klimaatneutraal, volledig circulair én op gifvrij. In dit artikel kijken we naar een aantal recente ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving die inspelen op die langetermijnvisie.

EU Fit for 55-pakket

Het Europees Parlement heeft in april ingestemd met maatregelen uit het Fit-for-55-pakket. Samen moeten de maatregelen ervoor zorgen dat de lidstaten 55 procent minder broeikasgassen uitstoten in 2030 ten opzichte van 1990. De belangrijkste knop om aan te draaien is het Europese emissiehandelssysteem (ETS), waaraan de grootste CO₂-uitstoters binnen de industrie (circa 300 in Nederland) verplicht moeten deelnemen. Er worden maatregelen genomen die de CO₂-prijs verder opdrijven, zoals het verminderen van de emissierechten en het verlagen van het emissieplafond. Daarnaast wordt het systeem uitgebreid naar gebouwen en voertuigen. Tot slot wordt met de CO₂-grensheffing (CBAM) oneerlijke concurrentie van buiten Europa tegengegaan.

120 klimaatmaatregelen

Onlangs presenteerde het kabinet een voorstel van een pakket met in totaal 120 klimaatmaatregelen om de klimaatdoelstellingen voor 2030 wél te kunnen realiseren. De grootste bijdrage levert de industrie. Een greep uit de maatregelen: de (Nederlandse) CO₂-heffing wordt verder verhoogd naar maximaal 350 euro per ton CO₂ in 2030, wat trouwens nog nader onderzocht moet worden in een tariefstudie; er wordt ingezet op een verbod van fossiele brandstoffen voor verwarmingsprocessen bij uitbreiding, nieuwbouw en vervanging van industriële productie-installaties; de energiebesparingsplicht wordt verder aangescherpt door de terugverdientijd in 2027 op te hogen naar 7 jaar en tot slot worden de energiebelastingtarieven elektriciteit in de hogere verbruiksschijven verlaagd.

Water en bodem sturend

Op 25 november 2022 heeft het kabinet aangekondigd dat water en bodem sturend moeten worden voor de ruimtelijke inrichting van Nederland. Concreet kan dit voor het bedrijfsleven betekenen: 'grootverbruikers' moeten het drinkwatergebruik met 20% reduceren in 2035, koelwaterlozingen op de grote rivieren worden begrensd op een maximumtemperatuur van 25°C in plaats van 28°C en grondwateronttrekkingen worden begrensd.

Adviseur
Bas Oldenhof

033 422 13 41
bo@kwa.nl

Uitvoerbaarheid van de maatregelen

Het bedrijfsleven is volop aan de slag met de verduurzaming van haar bedrijfsprocessen, maar vraagt daarbij volgens KWA terecht van de overheid focus te blijven houden op de uitvoerbaarheid van de maatregelen. Een aantal belangrijke randvoorwaarden voor het slagen van de verduurzaming zijn: versnellen van de vergunningstrajecten, uitbreiden van energie-infrastructuur en voldoende aanbod van duurzame energie.

Strategisch aanvliegen met een integrale aanpak

Bovenstaande ontwikkelingen tonen eens te meer aan dat het nodig is om doorlopend inzicht te hebben in de geldende en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving. Zo kan er goed voorbereid met een langetermijnvisie en plan van aanpak verder worden gewerkt aan de verduurzaming van de bedrijfsprocessen. Bovendien moeten alle aspecten integraal worden meegenomen in de oplossingen voor de complexe uitdagingen om de duurzaamheidsdoelstellingen in 2030/2050 te kunnen realiseren. En maatwerk moet het uitgangspunt blijven: elke situatie en locatie is weer uniek.

KWA helpt u graag verder, onder andere met **Makeonline** om in compliance te komen en te blijven. Met onze nieuwe dienst Strategisch Meerjarenplan Compliance (SMJP Compliance) houdt u zicht op toekomstige wet- en regelgeving. Neem contact op als u meer wilt weten.

Saneren of verduurzamen van koeltorens

Nu reductie van het energiegebruik en duurzaamheid belangrijke speerpunten zijn, komt de vraag op of koeltorens nog wel van deze tijd zijn. Vernietigen van warmte, verbruik en lozing van water en chemicaliën en legionellavraagstukken passen volgens KWA niet in dit gedachtegoed. Tijd dus voor een kritische beschouwing van de noodzaak van een koeltoren.

Koeltorens fungeren voor het afvoeren van overtollige warmte. Een kritische beschouwing van de afgevoerde warmte is de eerste stap. Waarom immers warmte afvoeren als er elders warmte nodig is? Opwaarderen van warmte met een warmtewisselaar of warmtepomp leidt elders tot besparing op verbruik aan (fossiele) brandstoffen en CO₂-emissie.

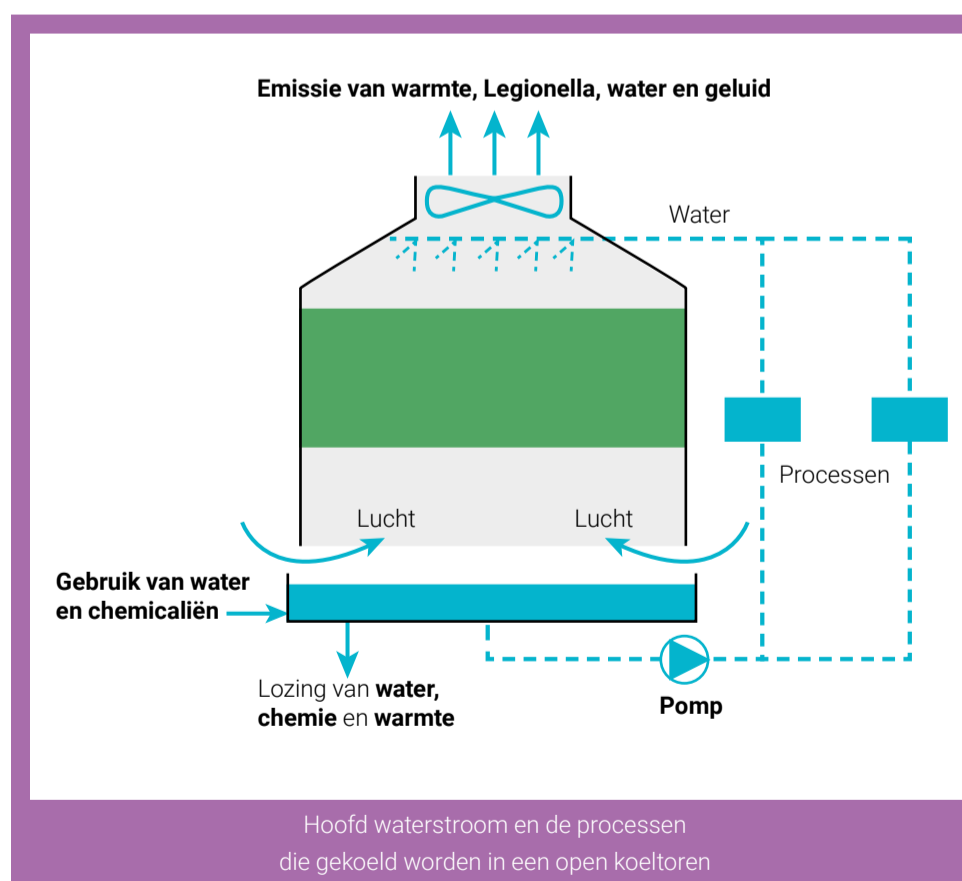
Daarbij worden retour-waterstromen richting de koeltoren(s) veelal gemengd en functioneert de koeltoren vaak inefficiënt met een onnodig verbruik van energie voor pompen/ventilatoren, een hoger chemicaliënverbruik en meer emissie van geluid. Een onafhankelijke blik op de deelstromen, reductie van de watercirculatie en schakeling van de koeltoren leidt al snel

tot een besparing op kosten voor energie en onderhoud.

Optimalisatie waterverbruik

De operationele kosten bij koeltorens bestaan naast energie uit kosten voor water, chemie, lozingskosten et cetera. Optimalisatie van het waterverbruik van de koeltoren en het verbruik aan waterbehandelingschemicaliën levert al snel resultaat. Er zijn steeds meer alternatieve waterbehandelingstechnieken beschikbaar om microbiologie, corrosie en afzettingen te voorkomen. Ook het lozen van bepaalde chemicaliën/componenten wordt steeds meer beperkt.

Een kritische kijk op het functioneren van een koelsysteem kan leiden tot reductie van

geluidemissie. Niet het eerste aspect waar u misschien aan denkt bij een koeltoren, maar deze emissie is vaak een significante bron binnen een akoestisch onderzoek.

KWA is van mening dat een kritische beschouwing van de noodzaak of het functioneren van koeltorens invulling geeft aan het streven naar reductie van

het energiegebruik en de weg naar meer duurzaamheid. Meer informatie vindt u op onze website.

Adviseur
Mascha van Hofweegen

033 422 13 56
mvh@kwa.nl

**WORD EIGENAAR
VAN JOUW
TOEKOMST**

Werkenbijkwa live

De juiste collega's vinden is ook bij KWA best lastig. Daarom lanceerden wij in april werkenbijkwa.nl. U vindt er verhalen: over KWA en vooral dóór KWA'ers die een inzicht geven in de dagelijkse praktijk en laten zien waarom zij juist voor KWA hebben gekozen. En met natuurlijk onze vacatures

en stageopdrachten, helder en duidelijk gepresenteerd. Dat de nieuwe website haar vruchten afwerpt, ziet u aan de nieuwe collega's die zich op deze pagina voorstellen. Er staan nog een aantal vacatures open, meer informatie vindt u op werkenbijkwa.nl of via deze qr-code.

Fons Pennartz: afscheid van KWA

"Na 28 jaar werken bij KWA Bedrijfsadviseurs heb ik begin dit jaar mijn dienstverband beëindigd. Ik kijk terug op een mooie tijd bij KWA waar ik zo'n 21 jaar leiding mocht geven aan het team Energie & Procestechniek. Als specialist koudetechniek en warmtepompen houd ik mij nog regelmatig bezig met lesgeven en workshops. Ik bedank via deze weg iedereen voor de prettige samenwerking."

NIUWE MEDEWERKERS

Sjanine van den Berg

"Sinds februari 2023 werk ik als adviseur KAM bij KWA. Ik neem veel ervaring uit het bedrijfsleven mee. In mijn eerdere rollen als Coördinator KAM en veiligheidskundige bij verschillende bedrijven begrijp ik als geen ander de uitdagingen waar organisaties tegen aan lopen. Samen met mijn collega's zoeken we naar de beste oplossing en advies voor uw vraagstuk."

Functiegebied:
Adviseur KAM

Erwin de Graaf

"Ik ben gecertificeerd Arbeids- en Organisatie-deskundige en daarmee maak ik nu alle 'smaakjes' aan Arbo-kerndeskundigen – samen met de hogere veiligheidskundigen en arbeids-hygiënisten – binnen KWA compleet. Het geeft mij energie om als veiligheidskundige een organisatieadviseur te helpen bij het 'balanceren' rondom de uitvoerbaarheid van de veiligheid en gezondheid. Daarbij is psychologische veiligheid van vitaal belang."

Functiegebied:
Arbeid en Organisatie

Britte van Eck

"Met de andere supportmedewerkers ondersteun ik onze adviseurs. Bijvoorbeeld door documenten te redigeren voordat deze de deur uit gaan. Door mijn ervaring als ondersteuner schakel ik makkelijk tussen de verschillende werkzaamheden. Ik hou ervan om efficiënt te werken en ervoor te zorgen dat alles op een nette manier verzonden wordt."

Functiegebied:
Support Team

Lisette van Binnendijk

"In juni kom ik het team Arbo en Veiligheid versterken als junior adviseur. Ik heb naast mijn hbo-opleiding Integrale Veiligheidskunde ook de opleiding Middelbare Veiligheidskunde afgerond. Na mijn afstuderen heb ik ongeveer een jaar als Safety Manager in de evenementenbranche gewerkt. Onderwerpen zoals arbeidsveiligheid bleven mijn interesse wekken, waardoor ik gekozen heb de overstap naar KWA te maken."

Functiegebied:
Arbo en Veiligheid

Vincent van Vught

"Eind mei 2023 ben ik gestart als junior adviseur in Team Milieu. Bij mijn vorige werkgever heb ik de afgelopen twee jaar ervaring opgedaan met verkennende en nadere bodemonderzoeken, en in-situ sanering. De eerste maanden pak ik dan ook hoofdzakelijk bodemprojecten op. Daarnaast ga ik me bezighouden met afvalwateraangestroomde, waarbij mijn studie Milieutechnologie ook van pas zal komen. Zo draag ik bij aan verantwoord bodemgebruik én aan verduurzaming van de Nederlandse industrie."

Functiegebied:
bodem en afvalwater

Platforms

Leden van deze werkgroepen ontmoeten elkaar regelmatig op locatie en soms ook online. **Kijk op de websites voor meer informatie.**

Brzo
werkgroep
secretariaat@brzowerkgroep.nl
www.brzowerkgroep.nl

Bijeenkomst
5 sept.
2023

KAM
contactgroep
secretariaat@kamcontact.nl
www.kamcontact.nl

Bijeenkomst
3 okt.
2023
(ook online bijeenkomsten)

BNET
bedrijvennetwerk
energietransitie
bnet@kwa.nl
www.bedrijvennetwerkenergietransitie.nl

Bijeenkomst
5 okt.
2023